

three research groups were used. The disagreements between groups were by reducing the share of barley from 70 % to 50 % by weight and the corresponding increasing provided of soybeans proportion. The content of hay meal in rations of all comparative groups was 10 %.

It was established that the biochemical parameters of blood of research groups rabbits were within the limits of the physiological norm.

The improvement of the level and quality of protein nutrition of animals, by increasing the proportion of soy in the feed compo of II and III rabbits groups by 10 and 20%, contributed the increase of the total protein level in the blood serum. Thus, for rabbits of the IIIrd experimental group, the protein content was significantly higher in comparison with the first and second ones – at 9,25-13,52 g/l.

A clear tendency was revealed between the increase of soybean proportion in the composition of feeds and the increase of blod urea in experimental rabbits. Rabbits of the III experimental group on this indicator were exceeded their peers of the II and I groups, respectively, by 26,1 % and 46,8 %.

It was found that favorable in mineral composition feeding conditions, provided a higher content of basic trace elements in the serum of rabbits of the third group. In terms of calcium content, the difference between the I and II group is significant.

It is necessary to point out the significant difference in the biochemical blood parameters between the groups of rabbits with different ratios of the ration components. The increase of metabolic processes is observed in the body of rabbits of the IIIrd experimental group with a diet according to the structure: barley – 50 %, soy – 40 %, hay flour – 10 %. In fractions of protein, glucose, phosphotase, they significantly exceeded the rabbits of other experimental groups.

Key words: biochemical parameters, fattening, blood, rabbits, low-component compound feed, feed, young animals, meat and skin direction, productivity.

DOI 10.32900/2312-8402-2019-121-52-60

УДК 636.2.053.083

ВДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЧНОГО РІШЕННЯ ЕЛЕМЕНТУ ВИРОЩУВАННЯ ТЕЛИЧОК МОЛОЗИВНО-ПРОФІЛАКТОРНОГО ПЕРІОДУ

Антоненко С. Ф. к. с.-г. н., ст. н. с.

Інститут тваринництва НААН

У статті наведено результати дослідження по удосконаленню технологічних рішень вирощування теличок української чорно-рябої молочної породи в молозивно-профілакторний період в ДП ДГ «Гонтарівка» Інституту тваринництва НААН Вовчанського району Харківській області. При вивченні та обґрунтуванні параметрів основних технологічних рішень, при вирощуванні теличок молозивно-профілакторного періоду було сформовано дві групи теличок по 5 голів у кожній. Першу групу утримували в клітках вольєрах (дослідна група), друга – групових секціях. Було проведено п'ять науково-господарських дослідів протягом 10 діб кожного.

Площа клітки – вольєра становила 1 м². Термін утримання телят у молозивно-профілакторний період – 10 діб. В клітках розміром 1 м × 1 м встановлювали фіксатором для утримання пляшки з соскою з молозивом і молоком.

Абсолютний приріст живої маси теличок дослідної групи, у першій серії дослідів, перевершував контрольну групу на 2,0 кг або на 33,3 % ($p \leq 0,001$). Подібна тенденція спостерігається і в наступних чотирьох серіях дослідів. Так телички дослідної групи у другій серії дослідів перевершували контрольну на 3,0 кг (50 %), третя – на 3,4 кг (50 %), четверта – на 6,2 кг (1,4 рази) і в п'ятій на 5,8 кг (1,9 рази) відповідно, при високому рівні вірогідності ($p \leq 0,001$). Таким чином, телички всіх дослідних груп мали більший абсолютний приріст ніж телички в контрольних групах.

Аналогічну картину відмічали й за інтенсивністю росту теличок. Зокрема, середньодобові прирости живої маси у дослідних теличок, яких утримували у клітках-вольєрах на глибокій солом'яній підстилці, у розрізі серій вирощування становили: першої серії 800 ± 50 г, другої – 900 ± 30 г, третьої – 1020 г, четвертої – 1120 г, п'ятої – 1220 г, тоді як в контрольній групі відповідно: 600 ± 55 г, 600 ± 35 г, 680 ± 35 г, 560 ± 35 і 640 ± 35 г ($p \leq 0,001$ в усіх випадках) на користь тварин дослідної групи.

Ключові слова: теличка, жива маса, середньодобовий приріст, молочно-профілакторний період.

Одним із чинників, що сприяє зміцненню здоров'я і підвищенню майбутньої молочної продуктивності є технологія вирощування ремонтного молодняку великої рогатої худоби (телиць), яка полягає у створенні таких умов годівлі і утримання, котрі б сприяли розвитку бажаних якостей, кращому використанню тваринами поживних речовин корму, більш інтенсивному росту і розвитку організму, високій оплаті корму продукцією, одержанню у подальшому здорового приплоду [1, 2].

При цьому важливою передумовою прибуткового ведення молочного скотарства в господарствах різних ферм власності є наявність надійного джерела надходження молодняку (телиць) великої рогатої худоби з високим генетичним потенціалом продуктивності для ремонту стада та своєчасне введення його в виробничий цикл [3].

Тоді як недостатня годівля тварин приводить до тимчасового зниження продуктивності, а в період росту, формування органів, вона ще негативно позначається на продуктивному використанні впродовж усього життя. Тому при вирощуванні ремонтних телиць не можна застосовувати залишковий принцип розподілу і використання кормів, так як недостатнє забезпечення тварин поживними речовинами коштує дорожче [4].

Затримка росту і розвитку зумовлена недостатньою годівлею і утриманням телиць не тільки знижує рентабельність вирощування, а й ускладнює ведення племінної роботи. Наслідком незадовільного вирощування телиць є економічні збитки, короткий строк використання в стаді, низька продуктивність тварин [5].

Програма вирощування ремонтних телиць вважається успішною коли вона відповідає таким критеріям: а) генетичне поліпшення стада молочної худоби, яке б сприяло щорічному збільшенню надоїв молока на 500-1000 кг молока на корову; б) темпи росту телиць у основні вікові періоди відповідали б породним стандартам живої маси і лінійного росту; в) рівень збереження не менше як 95 % телят до 3-місячного віку, г) отримання 80 % телиць у віці 26-28 місяців з живою масою перед отеленням 80-85 % ($520-530$ кг) і висотою в холці 95-97 % ($135-139$ см) від цих показників у дорослому віці; д) продуктивність використання 6-8 отелень, яке забезпечує створення типу молочних корів здатних споживати значну кількість

сухої речовини з об'ємистих кормів і ефективно використовувати поживні речовини раціону [6].

Отже, основною передумовою створення високопродуктивного стада є одержання теличок від батьків з високим потенціалом продуктивності, надання їм в період вирощування оптимальних умов годівлі, утримання і догляду для найбільш повної реалізації генетичного потенціалу [7, 8].

Впровадження ресурсо-енергозберігаючих технологій виробництва в товарних молочних господарствах України, може бути здійснено шляхом реконструкції вже існуючих виробничих приміщень. І така реконструкція повинна ґрунтуватися на використанні нових технологічних рішень. Такі заходи дають змогу створити комфортні умови утримання, розкрити продуктивний потенціал тварин та зменшити експлуатаційні витрати [9-12].

У зв'язку з цим важливого значення набуває розробка системи вирощування телиць різних вікових груп, яка дає змогу підвищити ефективність і створити комфортні умови для тварин і людей при виконанні виробничих процесів.

Разом із цим, ціла низка питань інтенсифікації галузі залишилися недостатньо вирішеними, зокрема є потреба в дослідженнях щодо: обґрунтування основних параметрів і технологічних рішень при вирощуванні телиць молозивно-профілакторного періодів.

Метою досліджень було порівняння різних елементів вирощування телиць української чорно-рябої молочної породи в молозивно-профілакторний період.

Матеріали та методи досліджень. Науково-господарські досліді виконували в ДП ДГ «Гонтарівка» Інституту тваринництва НААН Вовчанського району Харківській області.

При вивченні та обґрунтуванні параметрів основних технологічних рішень при вирощуванні теличок молозивно-профілакторного періоду сформували дві групи теличок української чорно-рябої молочної породи, по 5 голів у кожній по живій масі при народженні і їх фізіологічного стану. Першу групу утримували в клітках-вольєрах на глибокій солом'яній підстилці (дослідна група), другу – групових секціях (контрольна група).

Характеризуючи конструктивні особливості піддослідних теличок варто вказати, що розмір площі клітки-вольєра становив 1 м². Термін утримання телят у молозивно-профілакторний період – 10 діб.

У клітках-вольєрах розміром 1 × 1 м встановлювали фіксатори для утримання пляшки з соскою з молозивом та молоком.

Результати досліджень. Конструктивні ознаки обладнання дали змогу утримувати телят в клітках-вольєрах на глибокій солом'яній підстилці ізольовано один від одного та скоротити витрати часу на процес напування молозивом і молоком, а також створити комфортні умови вирощування і праці для операторів, які доглядають за телятами.

Перебіг напування телят дослідної групи проходив за такою схемою: оператор-скотар брав у оператора машинного доїння пляшку з теплим (+36 – +38 °С) свіжим молозивом або молоком, підходив до клітки-вольєру, встановлював пляшку з соскою в фіксатор, який був прикріплений на передній частині клітки, потім вставляв соску до рота теляти, яке розпочинало ссати молозиво (рис. 1). Після 5 діб цей процес повторювали з молоком від власної матері, потім процес повторювали вранці і вечері впродовж другої, третьої, четвертої, п'ятої та десятої діб.

Рис. 1 – Фіксатор для утримування пляшки з соскою.

Натомість напування телят контрольної групи проходило так: доярка-оператор брала в праву руку молочне відро з свіжим теплим молозивом або молоком, а в ліву руку невелику палицю. Підійшовши до групової секції, опускала відро з молозивом або молоком одному теляті, а інших відганяла. Після закінчення напування оператор-доярка поверталася на своє робоче місце до корів.

Слід відзначити, що телиці дослідної групи, яких утримували в індивідуальних клітках – вольєрах на глибокій солом'яній підстилці і напували молозивом або молоком з використанням фіксатора для утримання пляшки, після випоювання не мали змоги смоктати один одного і спокійно відпочивали.

У телят контрольної групи, котрих утримували в груповій секції, після процесу напування молозивом або молоком, рефлекс ссання продовжувався протягом 5-6 хвилин, крім того вони смоктали один одного (вуха, пуповину, хвіст, шкіру тощо).

Слід відмітити, що при цьому телички дослідної групи за їх утримання в індивідуальних клітках-вольєрах на глибокій солом'яній підстилці мали більшу живу масу: по першій серії дослідів на 2 кг або 9,0 %, другій – на 3 кг або 6,0 %, третій – на 4 кг або 9,0 %, четвертій – на 6,0 або 11,3 % і п'ятій – на 6,0 кг або 13 % (таблиця).

З даних таблиці видно, що абсолютний приріст живої маси теличок дослідної групи, у першій серії дослідів, перевершував контрольну групу на 2,0 кг або на 33,3 % ($p \leq 0,001$). Подібна тенденція спостерігається і в наступних чотирьох серіях дослідів. Так телички дослідної групи у другій серії дослідів перевершували контрольну на 3,0 кг, третя – на 3,4 кг, четверта – на 6,2 кг і в п'ятій на 5,8 кг відповідно, при високому рівні вірогідності ($p \leq 0,001$). Таким чином телички всіх дослідних груп мали більший абсолютний приріст ніж телички в контрольних групах.

Аналогічну картину відмічали й за інтенсивністю росту теличок. Зокрема, середньодобові прирости живої маси у дослідних теличок, яких утримували у клітках-вольєрах на глибокій солом'яній підстилці, у розрізі серій вирощування становили: першої серії 800 ± 50 г, другої – 900 ± 30 г, третьої – 1020 ± 40 г, четвертої – 1180 ± 30 г, п'ятої – 1220 ± 32 г, тоді як в контрольній групі відповідно: 600 ± 55 г, 600 ± 35 г, 680 ± 35 г, 560 ± 35 і 640 ± 35 г ($p \leq 0,001$ в усіх випадках) на користь тварин дослідної групи.

Зміни живої маси і середньодобового приросту підслідних тварин

Показник	Група тварин I-серія		Група тварин II-серія		Група тварин III-серія		Група тварин IV-серія		Група тварин V-серія	
	дослід	контроль	дослід	контроль	дослід	контроль	дослід	контроль	дослід	контроль
Жива маса при народженні, кг	37,0±1,00	37,0±0,95	38,0±0,90	38,0±0,95	38,3±0,75	38,4±0,70	37,2±0,60	37,5±0,65	36,5±0,45	36,5±0,48
Жива маса в 10-добовому віці	45,0±0,90 ***	43,0±0,95	47,0±0,35 ***	44,0±0,89	48,5±0,75 ***	44,2±0,76	49,3±0,63 ***	43,1±0,64	48,7±0,56 ***	42,9±0,54
Приріст живої маси, кг	8,0±0,60 ***	6,0±0,62	9,0±0,75 ***	6,0±0,70	10,2±0,63 ***	6,8±0,70	11,8±0,54 ***	5,6±0,55	12,2±0,45 ***	6,4±0,60
Середньодобовий приріст, г	800±50 ***	600±55	900±30 ***	600±35	1020±40 ***	680±35	1180±30 ***	560±35	1220±32 ***	640±35
Температура тіла, t °C	38,5±0,10	38,5±0,12	38,6±0,15	38,5±0,13	38,4±0,16	38,4±0,16	38,3±0,15	38,3±0,15	38,5±0,17	38,5±0,16
Заграти корму на 1 кг приросту живої маси	2,11	2,80	2,09	2,85	2,15	2,83	2,16	2,34	2,13	2,86

Примітка. *** $p \leq 0,001$ – вірогідність різниці дослідної групи до контрольної.

При вивченні затрат корму на 1 кг приросту живої маси було з'ясовано, що в дослідній групі цей показник був нижче ніж в контрольній в залежності від серій досліді. Так різниця затрат корму по серіям досліді складає: перша серія досліді – 0,69, друга – 0,76, третя – 0,68, четверта – 0,16, п'ята – 0,73 кг корм. од. Затрати корму на 1 кг приросту живої маси на п'яти серіях досліді в середньому в дослідній групі знаходились в межах 2,13 кг корм. од., у контрольній – 2,83 кг корм. од. З цього витікає, що дослідні телички на 32,0 % менше витрачали кормів на виробництво приросту живої маси, ніж тварини контрольної групи.

Висновок. Утримання теличок молозивно-профілакторного періоду в індивідуальних клітках-вольєрах на глибокій солом'яній підстилці протягом 10 діб за використання фіксатора для утримання пляшки для напування молозива і молока дає змогу зменшити затрати часу у 5–6 разів, зменшити кількість захворювань на діарею на 15 – 20 %, збільшити середньодобовий приріст – на 33,3 %, зменшити витрати кормів на 1 кг приросту живої маси – на 32 %, порівняно з тваринами, яких напували з відер і утримували в групових секціях.

Бібліографічний список

1. Александров С. Н. Выращивание молодняка крупного рогатого скота / С. Н. Александров, Т. И. Косова. – Москва : Изд-во АСТ; Донецк : Сталтер, 2003. – 109 с.
2. Беляев Ю. А. Интенсивность роста новорожденных телят, как критерий будущей их продуктивности [«Проблемы развития аграрного сектора региона»] : материалы Всерос. науч.-практ. конф / Ю. А. Беляев, С. С. Снегирь. – Курск, 2005. – С. 98–100.
3. Гавриленко М. С. Вирощування телиць / М. С. Гавриленко, Г. А. Шарапа // *Agrocksport*. – 2009. – № 1. – С. 28–30.
4. Гавриленко М. С. Годівля телят (раціональна годівля телят є основою створення високопродуктивних стад у господарствах різних форм власності) / М. Г. Гавриленко // *Agrocksport*. – 2008. – № 3. – С. 36–37.
5. Зубець М. В. Вирощування ремонтних телиць / М. В. Зубець, М. З. Сірацький, Я. Н. Даниликін. – Київ : Урожай, 1993. – 136 с.
6. Ижболдина С. Технология выращивания ремонтных телок / С. Ижболдина, М. Пушкарев // *Молочное и мясное скотоводство*. – 2002. – № 8. – С. 36–39.
7. Кузнецов С. Г. Выращивание телят : Справочное руководство / С. Г. Кузнецов, Л. А. Заболотнова // Боровск, 2005. С. 3–23.
8. Привало О. Интенсивность выращивания ремонтных телочек в молочный период / О. Привало, С. Снегирь, И. Золенко // *Молочное и мясное скотоводство*. – 2007. – № 7. – С. 9–10.
9. Рубан Ю. Д. Технологія виробництва молока і яловичини / Ю. Д. Рубан, С.Ю. Рубан. – Харків : Еспада, 2011. – 800 с.
10. Статистичний щорічник: Сільське господарство України за 2017 рік / відп. за вип. О. М. Прокопенко – Київ : Держстат України, 2018. – 386 с.
11. Технологические основы выращивания ремонтных телок : метод. рек. / Н. А. Попков, И. В. Капсенко, Т. В. Сергиеня и др. – Горки, 2004. – 60 с.
12. Федорович В. Відтворювальна здатність корів молочних порід за віком / В. Федорович // *Тваринництво України*. – 2015. – № 1–2. – С. 19–23.

References

1. Aleksandrov, S. N. & Kosova, T. I. (2003). *Vyrashhivanie molodnjaka krupnogo rogatogo skota [Rearing cattle]*. Moscow: Izdatel'stvo AST; Doneck: Stalter. [in Russian].
2. Beljaev, Ju. A., & Snegir', S. S. (2005). *Intensivnost' rosta novorozhdennykh teljat, kak kriterij budushhej ih produktivnosti [The growth rate of newborn calves, as a criterion for their future productivity]: materialy Vseros. nauch.-prakt. konf. [«Problemy razvitiya agrarnogo sektora regiona»] – materials of the All-Russian scientific-practical conference «Problems of development of the agricultural sector in the region»*. Kursk, 98-100 [in Russian].
3. Havrylenko, M. S. & Sharapa, H. A. (2009). *Vyroschchuvannia telyts [Cultivation of heifers]*. *Agrocksport*, 1, 28–30 [in Ukrainian].
4. Havrylenko, M. S. (2008). *Hodivlia teliat (ratsionalna hodivlia teliat ye osnovoiu stvorennia vysokoproduktyvnykh stad u hospodarstvakh riznykh form vlasnosti) [Feeding calves (rational feeding of calves is the basis for the creation of highly productive herds in farms of different forms of ownership)]*. *Agrocksport*, 3, 36–37 [in Ukrainian].
5. Zubets, M. V., & Siratskyi, M. Z., Danylykin, Ya. N. (1993). *Vyroschchuvannia remontnykh telyts [Growing repair heifers]*. Kiiv : Urozhai. [in Ukrainian].
6. Yzhboldyna, S., & Pushkarev, M. (2002). *Tekhnolohiya vyrashchuvannya remontnykh telok [Cultivation technology of repair heifers]*. *Molochnoe y miasnoe skotovodstvo – Dairy and beef cattle*. – 8, 36-39 [in Russian].
7. Kuznecov, S. G., & Zabolotnova, L. A. (2005). *Vyrashhivanie teljat [Rearing calves]*. *Spravochnoe rukovodstvo. Borovsk*, 3–23 [in Ukrainian].
8. Privalo, O., & Snegir', S., Zolenko, I. (2007). *Intensivnost' vyrashhivaniya remontnykh telochek v molochnyj period [The intensity of the cultivation of repair bodies in the dairy period]*. *Molochnoe i miasnoe skotovodstvo – Dairy and beef cattle*, 7, 9-10 [in Russian].
9. Ruban, Yu. D., & Ruban, S.Yu. (2011). *Tekhnolohiia vyrobnytstva moloka i yalovychyny [Technology of milk and beef production]*. Kharkiv : Espada [in Ukrainian].
10. *Sil'ske hospodarstvo Ukrainy za 2017 rik : Statystychnyi shchorichnyk (2018). [Statistical Yearbook: Agriculture of Ukraine for 2017] / Vidp. za vyp. Prokopenko O. M. Kyiv : Derzhstat Ukrainy* [in Ukrainian].
11. Popkov, N. A., & Kapsenko, I. V., Sergienja, T. V. et al. (2004). *Tekhnologicheskie osnovy vyrashhivaniya remontnykh telok: metodicheskie rekomendacii [Technological basis for the cultivation of repair heifers: guidelines]*. Gorki [in Russian].
12. Fedorovych, V. (2015). *Vidtvoriuvalna zdattnist koriv molochnykh porid za vikom [Reproductive capacity of dairy cows by age]*. *Tvarynnytstvo Ukrainy – Animal husbandry of Ukraine*, 1–2, 19–23. [in Ukrainian].

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ТЕХНОЛОГИЧЕСКОГО РЕШЕНИЯ ЭЛЕМЕНТА ВЫРАЩИВАНИЯ ТЕЛОЧЕК МОЛОЗИВНО-ПРОФИЛАКТОРНОГО ПЕРИОДА

Антоненко С. Ф., Институт животноводства НААН

В статье приведены результаты исследований по усовершенствованию технологических решений выращивания телочек украинской черно-пестрой молочной породы в молозивно-профилактический период в ДП ДГ "Гонтаровка" Института животноводства НААН Волчанского района Харьковской области.

При изучении и обосновании параметров основных технологических решений, при выращивании телочек молозивно-профилактического периода были сформированы две группы телочек по 5 голов в каждой. Первую группу удерживали в клетках вольерах (опытная группа), вторая - групповых секциях. Было проведено пять научно-хозяйственных опыта продолжительностью 10 суток каждый.

Площадь клетки – вольера составляет 1 м². Срок содержания телят в молозивно-профилактический период – 10 суток. В клетках размером 1 × 1 м устанавливали фиксаторы для удержания бутылки с соской с молозивом и молоком.

Абсолютный прирост живой массы телочек опытной группы, в первой серии опытов, превосходил контрольную группу на 2,0 кг или на 33,3 % ($p \leq 0,001$). Подобная тенденция наблюдается и в следующих четырех сериях опытов. Так телочки опытной группы во второй серии опытов превосходили контрольную на 3,0 кг (50 %), третья – на 3,4 кг (50 %), четвертая – на 6,2 кг (1,4 раза) и в пятой на 5,8 кг (1,9 раза) соответственно, при высоком уровне достоверности ($p \leq 0,001$). Таким образом, телочки всех опытных групп имели больший абсолютный прирост, чем телочки в контрольных группах.

Аналогичную картину отмечали и за интенсивностью роста телочек. В частности, среднесуточные приросты живой массы у опытных телочек, которых удерживали в клетках-вольерах на глубокой соломенной подстилке, в разрезе серий выращивания составляли: первой серии 800±50 г, второй – 900±30 г, третьей – 1020 г, четвертой – 1120 г, пятой – 1220 г, тогда как у контрольной группы соответственно: 600±55 г, 600±35 г, 680±35 г, 560±35 г и 640±35 г ($p \leq 0,001$ во всех случаях) в пользу животных опытной группы.

Ключевые слова: телочка, живая масса, среднесуточный прирост, молозивно-профилактический период.

IMPROVEMENT OF THE TECHNOLOGICAL SOLUTION OF THE ELEMENT OF HEIFERS GROWING CULTIVATION OF THE CHIPS OF THE COLOSTRIC-PREVENTIVE PERIOD

Antonenko S. F., Institute of Animal Science NAAS

The article highlights the results of research of technological solutions improvement for the heifers of the Ukrainian black-and-white dairy breed growing at the colostric-preventive period at the Experimental Farm "Gontarovka" of the Institute of Animal Science of the Volchansky district of the Kharkiv region.

During the study and substantiation of the parameters of the main technological solutions of heifer's growing at the colostric-preventive period, two groups of heifers with 5 heads each were formed. The first group was kept in the cages (experimental group), the second - group sections. It was conducted five scientific-practical experiment of 10 days each.

The area of the cage – is 1 m². The period of keeping calves the colostric-preventive period is 10 days. In the 1m x 1m cage are clamps were installed to hold the bottle with a teat with colostrum and milk.

The absolute live weight increase of the experimental group, in the first series of experiments, exceeded the control group by 2.0 kg or 33.3 % ($p \leq 0.001$). A similar trend is observed in the next four series of experiments. So the heifers of the experimental group in the second series of experiments exceeded the control by 3.0 kg (50 %), the third – by 3.4 kg (50 %), the fourth – by 6.2 kg (1.4 times) and in the fifth by 5.8 kg (1.9 times), respectively, with a high level of confidence ($p \leq 0.001$). Thus, the heifers of

all experimental groups had a greater absolute live weight increase than the heifers in the control groups.

A similar pattern was observed for the growth rate of heifers. Thus, the average daily gains of body weight in the experimental heifers, which were kept in cages on deep straw bedding, were: the first series 800 ± 50 g, the second – 900 ± 30 g, the third – 1020 g, the fourth – 1120 g, the fifth – 1220 g, whereas in the control group, respectively: 600 ± 55 g, 600 ± 35 g, 680 ± 35 g, 560 ± 35 and 640 ± 35 g ($p \leq 0.001$ in all cases) in favor of the animals of the experimental group.

Keywords: heifer, live weight, average daily gain, colostric-preventive period.

DOI 10.32900/2312-8402-2019-121-60-75

УДК 636.13.082

ВПЛИВ ТРАКЕНЕНСЬКОЇ ПОРОДИ НА ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ВЕРХОВОЇ ПОРОДИ КОНЕЙ

Бєлікова К. В.,² пошукач
Ткачова І. В., д. с.-г. н., с. н. с.
Кунець В. В., к. іст. н., с. н. с.
Інститут тваринництва НААН

Метою досліджень було вивчення впливу коней тракєненської породи на формування популяції української верхової породи від початку її створення і на усіх етапах селекційного удосконалення.

Початок роботи з виведення української верхової породної групи коней характеризується випробуванням різних варіантів схрещувань, добором якісного селекційного матеріалу, в тому числі плідників і кобил тракєненської породи. У подальшій роботі збільшилась роль тракєненських жеребців.

На початок апробації половина кобила маточного складу кінних заводів були одержані від схрещування з тракєненською породою. На час затвердження породи (1990 р.) збільшилась кількість кобил бажаних генеалогічних комплексів: англо-російсько-тракєно-угорського, англо-тракєно-угорського, англо-ганноверо-угорського, англо-угорського, які у сумі склали 76,1 %.

При закладанні генеалогічних ліній в українській верховій породі значну роль зіграли жеребці-плідники тракєненської породи: Тайфун, Т 11 Водопад, Т 54 Хобота 106, Т 109 Еол, а також помісні: 2 Безпечний, Т 09 Хінін 73.

Аналіз походження кобил – родоначальниць маточних родин в українській верховій породі показав, що родоводи провідних з них побудовані на основі тракєненської породи. Найчисельніша маточна родина 159 Теми – дочки тракєненського жеребця Тайфуна, складає 13,2 % маток української верхової породи. Всього у породі кобил, що належать до маточних родин тракєненського походження – 37,9 %.

За результатами оцінки жеребців, що використовувались у селекційному процесі у період 2005-2015 років, до відтворення коней української верхової породи було дібрано 199 жеребців-плідників, у тому числі 20 (10,1 %) – тракєненської породи.

---

² Науковий керівник – д. с.-г. н., с. н. с. Ткачова І. В.